

**»BOŽANSKA MUDROST,
LJUDSKO ISKUSTVO« – hokma, sofia
Međunarodna biblijska konferencija
Szeged, 8. – 10. rujna 2011.**

Mario CIFRAK

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
mario.cifrak@ofm.hr

Pod naslovom »Božanska mudrost, ljudsko iskustvo« – *hokma, sofia* održana je 23. međunarodna biblijska konferencija u Szegedu (Mađarska) od 8. – 10. rujna 2011. godine. Na konferenciji je održano 31 predavanje u tri sekcije, a predavači su bili iz Japana, Belgije, Njemačke, Austrije, Švicarske, Rumunjske, Poljske, Slovačke, Srbije i Mađarske. Iz Hrvatske je bio doc. dr. Mario Cifrak s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Mudrosna književnost i mudrost Staroga zavjeta i njezino pojavljivanje u Novom zavjetu bile su glavne teme ovogodišnje konferencije. U današnje vrijeme čini se da se pojam mudrosti koristi često samo za političko rješavanje izvanrednih situacija, za vođe vjerskih i društvenih zajednica. No, može li običan čovjek postati mudar?

Hebrejski *hokma* i grčki *sofia* premda međusobno povezane, nisu identični pojmovi: obje su u biblijsko doba držane Božjim darom. U Starom zavjetu posebna grupa knjiga bavi se mudročću (Knjiga Mudrosti, Job, Propovjednik, Sirah, Mudre izreke), dakle tekstovi koji pokazuju veliku sličnost s ostalim mudrosnim tekstovima Bliskoga istoka. Te su knjige bile tema pojedinih predavanja: Sirah (Akijama Manabu, Tsukuba; Johannes Marböck, Graz) i Propovjednik (György Jakubinyi, Alba Iulia; Ludger Schwienhorst-Schönberger, Beč).

Možemo naći mudrosne tekstove i u ostalim biblijskim narativnim i poetskim knjigama, osobito psalmima (npr. Ps 9/10, 25, 34, 111, 112, 119, 145,

ali i onima koji govore o povijesti spasenja kao što su Ps 78, 105 i 106). Upravo su psalmi bili tema pet predavanja na ovom skupu (Ps 111: István Karasszon, Budimpešta; Ps 73: György Kocsi, Veszprém; Ps 103: Rita Perintfalvi, Beč; Ps 90: Anton Tyrol, Ruzomberok; Ps 14: Wojciech Węgrzyniak, Krakow).

U pogledu biblijske mudrosti veliku pažnju privlače i tekstovi pronađeni u četvrtoj špilji u Kumranu te apokrifi. O Jobovom testamentu govorio je Zoltán Adorjáni iz Rumunjske.

Novi zavjet također sadrži brojne mudrosne tekstove. Mario Cifrak je uzeo za polazište tzv. čišćenje Hrama prema Lukinu evanđelju (usp. Lk 19,45–48). Hram će biti razoren. Kuća će biti pošteđena (usp. Lk 13,35). Ta kuća je Isusovo uskrsnuće, kuća Božjega imena. U njegovo ime će se skupiti svi narodi na molitvu i pouku. To je ljutilo židovske vlasti pa je grad Jeruzalem prikazan kao onaj koji ubija proroke. Slika kvočke koja skuplja piliće slika je personificirane mudrosti (usp. Lk 13,34). Pitanje mudrosti u spisima apostola Pavla bilo je predmet izlaganja Balázsa Csernaia, Pála Herczega i Imre Kocsisa iz Budimpešte, te Predraga Dragutinovića iz Beograda. Ta su se predavanja usmjerila osobito na Prvu poslanicu Korinćanima. O mudrosti i duhu objave u Poslanici Efežanima govorio je Attila Thorday iz Szegeda. Isusova mudrosna etika u Markovu evanđelju bila je predmet izlaganja Balázsa Levente Martosa iz Gyóra.

I ove je godine dodijeljena nagrada »Joachim Gnilka«, u njegovoj prisutnosti, prof. dr. Ulrichu Luzu iz Berna, koji je održao predavanje »Sophia, Logos und das Auseinandergehen der Wege«. Više od pola stoljeća poslije Poslanice Hebrejima i više od četrdeset godina poslije Ignacija napisao Justin je svoj »Dijalog«. On kao kršćanin iz poganstva, iz današnjeg Nablusa u Samariji, ako smijemo vjerovati njegovu svjedočanstvu, nije upoznao proroke po ondašnjem pluralističkom židovstvu, nego po filozofski obrazovanom kršćanskom starcu, i čitao ih od početka »kršćanski«. U njegovu sukobu s Trifonom – u dijaspori, ne u domovini – riječ je o posve različitim pitanjima, koja su tada bila raspravom između Židova i kršćana: obrezanje, subota, djevičansko rođenje, uskrsnuće Isusovo, ali i pitanje tumače li Trifon i Justin Logos koji dolazi u Bibliji u vezi s Kristom ili nekim anđelom (*Dial* 60,1). Da Justin kod Trifona u svom tumačenju Biblije nailazi na određeno razumijevanje, nema veze, prema profesoru Luzu, s njegovim vlastitim židovskim uvjerenjima, nego da je Justinova literarna tehnika, da svoga partnera u razgovoru predstavi kao »prijatelja« i pomoću njegova djelomičnog odobravanja postigne plauzibilnost svojih vlastitih kršćanskih teza. Justinova glavna nakana nije da »Židovima uskrati Logos, ili im ga oduzme«, nego da uvjeri Trifona, da je »Isus... Krist Božji«,

odnosno da je on Logos. Ne dakle da »Židovi... ne mogu vjerovati u Logos«, odnosno da nije riječ o novoj definiciji »židovstva« po Justinu, nego da oni ne vjeruju u Isusa Krista. Profesor Luz misli dakle, da je lakše razumjeti Justinovu kristologiju Logosa, ako se prihvati da ona pretpostavlja odvojenost putova, nego kao što se dosad uzimalo, da ona tek stvara njihovo razilaženje i teološki ga utemeljuje.

I ovaj je put sve sudionike primio i jedan od pokrovitelja konferencije dr. László Kiss-Rigó, biskup Szegeda. Bila je to prigoda i za osobne susrete samih sudionika, ali i ostalih profesora Teologije u Szegedu. Tom je prigodom na prijedlog glavnog organizatora konferencije i profesora Svetoga pisma prof. dr. Györgya Benyika došlo do mog susreta s dekanicom u kojem je izražena želja za tješnjom suradnjom njihove Teologije i našega Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Također mi je ponuđeno da uđem u organizacijski odbor biblijskih konferencija u Szegedu, što sam prihvatio. Predavanja su biblijske konferencije registrirana na: <http://www.regio10.hu/xxiii-biblikus-konferencia/>.

A svaka održana konferencija redovito ima i tiskani zbornik svih predavanja na mađarskom jeziku, koji je uz engleski i njemački bio službeni jezik konferencije.